

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Голова Приймальної комісії
ДВНЗ «Університет банківської справи»**

_____ Т.С. Смовженко
29 березня 2016 року

ПРОГРАМА

**конкурсного відбору вступників
до ДВНЗ «Університет банківської справи»
з української мови та літератури
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі повної загальної середньої освіти
за спеціальностями 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування»,
072 «Фінанси, банківська справа і страхування», 073 «Менеджмент»,
081 «Право», 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»
на денну та заочну форми навчання**

Київ 2016

Укладач:

Дзеньдзюра Н.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та суспільних дисциплін Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»

Рецензент:

Білоус М.П., доцент кафедри української мови Львівського національного університету імені Івана Франка, кандидат філологічних наук, доцент.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та суспільних дисциплін Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 17 березня 2016 року (протокол № 9).

Розглянуто та погоджено на засіданні Навчально-методичної ради ДВНЗ «Університет банківської справи» 22 березня 2016 року (протокол № 6).

Розглянуто та ухвалено на засіданні Приймальної комісії ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 березня 2016 року (протокол № 6).

ВСТУП

Програма конкурсного відбору вступників (тестування) до ДВНЗ «Університет банківської справи» (далі – Університет) з української мови та літератури для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти за спеціальностями 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа і страхування», 073 «Менеджмент», 081 «Право», 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» побудована на основі Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури у 2016 році.

Метою програми конкурсного відбору вступників до Університету з української мови та літератури є виявлення рівня засвоєних знань, визначених програмами з української мови та літератури для 5-11 класів.

Програма охоплює питання, знання яких є базовими при вивченні української мови та літератури, і складається з таких розділів:

Українська мова

1. Фонетика. Графіка.
2. Лексикологія. Фразеологія.
3. Будова слова. Словотвір.
4. Морфологія.
5. Синтаксис.
6. Стилїстика.
7. Орфоепія.
8. Орфографія.
9. Розвиток мовлення.

Українська література

1. Усна народна творчість.
2. Давня українська література.
3. Українська література кінця XVIII – початку XX століття.
4. Література XX століття.
5. Твори українських письменників-емігрантів.
6. Сучасний літературний процес.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Тема 1. Фонетика. Графіка.

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні і приголосні звуки. Дзвінки й глухі приголосні, тверді й м'які приголосні. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Букви *я, ю, є, ї, щ* та їх звукове значення. Склад, складоподіл. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних та приголосних звуків. Чергування *у – в, і – й, з – із – зі (зо)*.

Література: 1, 2, 3, 12, 18, 19, 34, 40, 45.

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія.

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Історизми, архаїзми. Неологізми. Нейтральна та емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Література: 11, 12, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 35.

Тема 3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Основа слова і закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірна основа при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безафіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Література: 4, 12, 18, 19, 25, 26.

Тема 4. Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

4.1. Іменник.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Назви власні та загальні, конкретні та абстрактні, назви істот і неістот.

Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відміни на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові.

4.2. Прикметник.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища переходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий; способи їх творення (проста і складена форми). Зміни приголосних при творенні вищого ступеня прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (власне кількісні, дробові, збірні, неозначено-кількісні) і порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні, складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна, одне, одні; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті - дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.

4.4. Займенник.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питально-відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Неозначені і заперечні займенники, їх творення та правопис.

4.5. Дієслово.

Дієслово як частина мови: значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані, незмінні. Безособові дієслова. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Час дієслова: теперішній, майбутній, минулий. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового

способу дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Способи визначення дієвідміни. Особові форми майбутнього складеного і складного часів дієслів недоконаного виду. Особові форми дієслів наказового способу. Родові і числові форми дієслів минулого часу. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та простого майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Суфікси пасивних дієприкметників. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням: означальні (якісно-означальні, кількісно-означальні і способу дії) та обставинні (місця, часу, причини, мети). Ступені порівняння якісно-означальних прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні вищого ступеня порівняння прислівників. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників та сполучень прислівникового типу разом, окремо і через дефіс.

4.7. Службові частини мови.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) і похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні і складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, розділові, протиставні) і підрядні (місця, часу, причини, умови, способу дії). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) і за будовою (прості, складні, складені). Розділові знаки при сполучниках. Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

4.8. Вигук.

Вигук як частина мови. Значення вигуків. Групи вигуків за походженням: непохідні і похідні. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Література: 18, 21, 40, 45, 47, 49.

Тема 5. Синтаксис.

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.

5.1. Словосполучення.

Підрядний і сурядний зв'язок між словами. Головне і залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за способами вираження головного слова. Словосполучення поширені й непоширені.

5.2. Речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Класифікація речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні і неокличні); за складом граматичної основи (двоскладні і односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за будовою (прості та складні); за наявністю чи відсутністю ускладнених засобів (неускладнені й ускладнені).

5.2.1. Просте двоскладне речення.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Способи вираження означень. Додаток. Способи вираження додатків, означень, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні.

5.2.3. Односкладні речення.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного слова: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладних реченнях.

5.2.4. Просте ускладнене речення.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними та вставленими словами, словосполученнями, реченнями, їх значення.

Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювані члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5. Складне речення.

Ознаки складного речення. Способи зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація і сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові і безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення.

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення.

Головне й підрядне речення. Способи вираження залежності підрядних речень. Підрядні сполучники і сполучні слова, їх розрізнення. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Підрядні речення, що стосуються окремих членів у головному реченні; підрядні речення, що стосуються головного речення в цілому. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. їхні типи за характером зв'язку між частинами: а) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; б) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; в) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю; г) складнопідрядні речення з різними видами підрядності.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення.

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами зв'язку (складні синтаксичні конструкції).

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Література: 32, 33, 40, 45, 47.

Тема 6. Стилїстика.

Стилї мовлення (науковий; офіційно-діловий; публіцистичний; художній; розмовний; конфесійний). Основні ознаки та функції стилів.

Література: 12, 13, 16, 26, 40.

Тема 7. Орфоепія.

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Вимова приголосних: а) звукосполучення *дз, дж*; б) вимова груп приголосних (уподібнення, спрощення); в) вимова м'яких приголосних; г) вимова подовжених і подвоєних приголосних. Правила вимови слів з апострофом.

Література: 3, 26, 29, 34, 40.

Тема 8. Орфографія.

Правопис ненаголошених голосних [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Правопис префіксів та суфіксів. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правопис власних та загальних назв. Написання великої літери. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу. Подвоєння й подовження приголосних: а) подовжені м'які приголосні; б) подвоєння букв внаслідок збігу; в) правопис *н* та *nn* у прикметниках (дієприкметниках) та похідних словах; г) подвоєння букв в іншомовних словах. Правопис складних і складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові. Лапки у власних назвах. Написання часток *не* з різними частинами мови.

Література: 2, 18, 21, 40, 45, 49.

Тема 9. Розвиток мовлення.

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення: змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення: розповідь, опис, роздум. Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

Література: 1, 12, 13, 16, 26, 29, 40.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Тема 1. Усна народна творчість.

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових, родинно-побутових пісень.

Тематика, зміст, образи народних балад і дум. Пісні Марусі Чурай «Віють вітри», «За світ встали козаченьки». Історичні пісні «Ой, Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Бондарівна»

Література: 9, 17. 36- 44.

Тема 2. Давня українська література.

«Слово про похід Ігорів».

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги).

Григорій Сковорода. «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та шершень», «De libertate», афоризми.

Література: 9, 31, 36-44.

Тема 3. Українська література кінця XIII – початку XX століття.

Іван Котляревський «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Григорій Квітка-Основ'яненко «Маруся».

Тарас Шевченко «Катерина», «Гайдамаки», «Сон» («У всякого своя доля...»), «Кавказ», «До Основ'яненка», «І мертвим, і живим...», «Заповіт», «Мені однаково...»

Пантелеймон Куліш «Чорна рада».

Марко Вовчок «Максим Гримач».

Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я».
Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».
Іван Франко «Гімн», «Чого являєшся мені...», «Мойсей».

Література: 6, 7, 8, 17, 31, 36-44.

Тема 4. Література ХХ століття.

Михайло Коцюбинський «Тіні забутих предків», «Intermezzo»
Ольга Кобилянська «Земля»
Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня»
Василь Стефаник «Камінний хрест»
Микола Вороний. «Блакитна Панна»
Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»
Володимир Винниченко. «Момент»
Павло Тичина. «О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...»
Максим Рильський «Молюсь і вірю...»
Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»
Юрій Яновський. «Подвійне коло», «Шаланда в морі»
Володимир Сосюра. «Любіть Україну»
Валер'ян Підмогильний. «Місто»
Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом»
Микола Куліш. «Мина Мазайло»
Богдан-Ігор Антонич. «Різдво»
Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна»
Андрій Малишко «Пісня про рушник»
Василь Симоненко. «Лебеді материнства»
Олесь Гончар. «За мить щастя»
Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»
Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О землі втрачена, явився!..»
Іван Драч. «Балада про соняшник»
Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай»
Література: 10, 11, 17, 39-44 .

Тема 5. Твори українських письменників-емігрантів.

Іван Багряний. «Тигролови».
Євген Маланюк. «Стилет чи стилос»

Література: 39, 40, 43, 44.

Тема 6. Сучасний літературний процес.

Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання. Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Утворення АУП. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років. Література елітарна і масова. Сучасні часописи і альманахи.

Література: 10, 11, 17, 38, 39, 40, 44.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо / Б. Антоненко-Давидович. – К.: Либідь, 1991. – 267 с.
2. Головащук С.І. Правописний словник. - К.: А.С.К., 1999.
3. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. - К.: Либідь, 1995.
4. Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. - К.: Рад. школа, 1977.
5. Єфремов С.О. Історія українського письменства. - К.: Феміна, 1995.
6. Історія української літератури ХІХ століття: Кн.1. Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. – К.: Либідь, 1995. – 564 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття: У 3 кн. Кн.2: Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. - К.: Либідь, 1996.
8. Історія української літератури ХІХ століття: У 3 кн. Кн.3: Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. - К.: Либідь, 1997. - 342 с
9. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн.1: Перша половина ХХ ст. Підручник / За ред. В.Г. Дончика, - К.: Либідь, 1998.
10. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн.2: Друга половина ХХ ст. Підручник / За ред. В.Г. Дончика. - К.: Либідь, 1998.
11. Караванський С. Словник синонімів української мови. - К.: Орій, 1993.
12. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 1993; 1997.
13. Кононенко П.П., Кадомцева Л.О., Мацько Л.І. Українська мова: Посібник для вступників до вузів.-К.: Либідь, 1990; 1991; 1992.
14. Конспекти уроків з української літератури для 10-х класів / О.В. Слоньовська, Б.С Сушевський. - К.: Рідна мова, 2000.
15. Конспекти уроків з української літератури: Нове прочитання творів 9 кл. / О.В. Слоньовська. - К.: Рідна мова, 2000.
16. Кочан І.М., Токарська А.С. Культура рідної мови: Збірник вправ і завдань. - Львів: Світ, 1996.
17. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. - К.: ВЦ «Академія», 1997.
18. Лобода В.В., Скуратівський Л.В. Українська мова в таблицях: Довідник. - К.: Вища школа, 1993.
19. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова: Посібник

для старшокласників і абітурієнтів. - К.: Либідь, 1995.

20. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова: усний та письмовий екзамен. - К.: Либідь, 1992; 1993.

21. Паламар Л.М. Практичний курс української мови: Навч. посібник. - К., 1995.

22. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Українська мова: Довідник. - К.: Рад. школа, 1990.

23. Полюга Л.М. Словник антонімів української мови. - 2-ге вид., доп. і випр. – К.: Довіра, 2001.

24. Полюга Л.М. Словник синонімів української мови. - К.: Довіра, 2001.

25. Полюга Л.М. Словник українських морфем. - Львів: Світ, 2001.

26. Русанівський В.М., Пилинський М.М., Єрмоленко С.Я. Українська мова: Посібник для учнів 10-11 класів. - К: Рад. школа, 1992.

27. Семенюк Г.Ф., Ткачук М.П., Ковальчук О.Г. Українська література: Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Освіта, 2006.

28. Словник української мови: В 11-ти томах. - К: Наукова думка, 1970- 1980.

29. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А.Капелюшний, О.Сербенська, З.Терлак. - Львів: Фенікс, 1996.

31. Степанишин Б.Д. українська література: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Арт-освіта, 2001.

32. Терлак З.М. Українська мова: Збірник вправ із синтаксису та пунктуації. -Львів: Світ, 1999.

33. Ткаченко С.М. Українська мова. Пунктуація: правила, вправи, диктанти: Навч. посібник. - Харків: Консум, 2001.

34. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоєпія. Графіка і орфографія. Завдання і вправи: Навч. посібник. - К.: Вища школа, 1995.

35. Удовиченко Г.М. Фразеологічний словник української мови: У двох томах. - К.: Вища школа, 1984.

36. Українська література: Підручник / П.П.Кононенко, М.Д.Дубина, І.О.Ладоня. - К.: Вища школа, 1993.

37. Українська література: Хрестоматія для 10-го класу середніх загальноосвітніх навчальних закладів / Упоряд. П.П.Хропко, В.Ф.Погребенник, -К.: Ковчег, 2006.

38. Українська література: Хрестоматія для 11 кл.

загальноосвіт. навч. закл. / Упоряд. Р.В.Мовчан. - К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007.

39.Українська мова та література. Довідник. Книга 2: Українська література / Борзенко О.Х., Гетьманець М.Ф.: Навч. посібник. Х.: Факт, 2008.

40.Українська мова та література. Комплексна підготовка / С.В.Ломакович, А.О.Панченков, Т.О.Лук'янчук та ін.: Навч. посібник. -Х.: Факт, 2008.

41.Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики. - К.: Рось, 1994. - Т.1.

42.Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики. - К.: Рось, 1994. - Т.2.

43.Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики. - К.: Рось, 1994. - Т.3.

44.Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики. - К.: Рось, 1995. - Т.4. "

45.Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім.О.О.Потебні, Інститут української мови. - К.: Наукова думка, 2004.

46.Хропко П.П. Українська література: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. - К.: Школяр, 2005.

47.Чукіна В.Ф. Граматика української мови в таблицях і схемах. - К., 1997.

48.Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник. - К.: Либідь, 1993; 1996.

49.Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 1994; 1997; 2002.